

روز ۲۵ فوریه ۲۰۱۹، ماموران امنیتی در حال تلاش برای ممانعت از عکاسی و فیلمبرداری خبرنگارانی که قبل از برگزاری نشست کره شمالی و آمریکا در خارج از هتل ملیا در شهر هانوی ویتنام تجمع کرده اند. (عکس رویترز/ آن وانگ)

فهرست ۱۰ کشور اول دنیا از نظر سانسور

حکومت های سرکوبگر علاوه بر روش های سنتی از فیلترینگ هوشمند دیجیتال و نظارت امنیتی برای ساکت کردن رسانه های مستقل استفاده می کنند. یک گزارش ویژه از کمیته حمایت از خبرنگاران

به گزارش کمیته حفاظت از روزنامهنگاران CPJ اریتره از نظر سانسور مقام اول را در جهان دارد. لیست حاضر نتیجه تحقیقات CPJ درباره ی استفاده کشورهای مختلف از تاکتیک هایی نظیر حبس و قوانین سرکوبگرانه، تحت نظر قرار دادن خبرنگاران و ایجاد محدودیت در استفاده از اینترنت و رسانه های اجتماعی است.

طبق ماده ۱۹ اعلامیه ی جهانی حقوق بشر، هر انسانی حق دریافت و انتشار اطلاعات و بیان عقیده دارد. این ۱۰ کشور با ممنوع و یا محدود کردن رسانه های مستقل استانداردهای بین المللی را به تمسخر گرفته و با ارباب خبرنگاران با استفاده از حبس، نظارت دیجیتال و فیزیکی و سایر روش های آزار و اذیت آنان را وادار به سکوت می کنند. خودسانسوری در این کشورها رایج است.

در سه کشور اول این فهرست - اریتره، کره شمالی، و ترکمنستان- رسانه ها سخنگوی حکومت بشمار می روند و روزنامه نگاری مستقل در تبعید انجام می شود. محدود خبرنگاران خارجی ای که اجازه ورود به کشور را می یابند از نزدیک تحت نظر قرار می گیرند.

برخی کشورهای دیگر در این فهرست از آزار و اذیت، بازداشت بدون دلیل و همچنین نظارت امنیتی پیشرفته و هک کردن هدفمند برای به سکوت و اداهستن رسانه های مستقل استفاده می کنند.

عربستان سعودی، چین، ویتنام و ایران در استفاده از زندانی کردن خبرنگاران و آزار و اذیت ایشان و خانواده هایشان همراه با نظارت امنیتی دیجیتال و فیلتر کردن اینترنت و رسانه های اجتماعی از مهارت بالایی برخوردارند.

این جدول فقط به کشورهایی پرداخته که حکومت آنها رسانه ها را به شدت کنترل می کنند. خبرنگاران در کشورهای نظیر سوریه، یمن و سومالی هم با دشواری های فراوانی مواجه هستند اما دلیل آن لزوماً سانسور حکومتی نیست. بلکه عواملی نظیر مناقشات داخلی، زیرساخت های ناکافی و نقش بازیگران غیر حکومتی، شرایطی را فراهم آورده که برای خبرنگاران خطرناک است.

نمای رئیس جمهور اریتره، ایسایاس آفورکی به همراه نخست وزیر این کشور، آبی احمد در مراسمی که به مناسبت بازگشایی سفارت اریتره در تاریخ ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۸ در شهر آدیس آبابا ایتیوپی برگزار شد. گرم تر شدن روابط این دو کشور به بهبود یافتن شرایط رسانه ها در اریتره منجر نشد. (عکس رویترز / تیکسا نگری)

۱- اریتره

رهبری: ایسایاس آفورکی ریاست جمهوری کشور اریتره را از سال ۱۹۹۱ تا کنون بر عهده داشته است.

وضعیت سانسور در کشور: دولت در سال ۲۰۰۱ تمام رسانه های مستقل را توقیف کرد. اریتره با داشتن دست کم ۱۶ خبرنگار زندانی تا تاریخ ۱ دسامبر ۲۰۱۸، در زندانی کردن روزنامه نگاران مقام اول را در میان کشورهای آفریقای سیاه دارد. اکثر این خبرنگاران زندانی پس از سرکوب سال ۲۰۰۱ بازداشت شده و تاکنون هیچ کدام محاکمه نشده اند. به گزارش گروه آزادی بیان ماده ی ۱۹ (Article 19)، قانون مطبوعات سال ۱۹۹۶ اریتره شامل بندی است که رسانه ها را ملزم به ارتقا "اهداف ملی" می کند.

رادیو و تلویزیون اریتره قانوناً در تملک انحصاری دولت است و خبرنگاران رسانه های دولتی از ترس مجازات از خطوط قرمز حکومتی عبور نمی کنند. آکادمی دویچه وله می گوید منابع فرعی اطلاعات مانند پخش اینترنتی یا ماهواره ای شبکه های رادیویی در تبعید بواسطه کیفیت بد اینترنت کشور و پارازیت با محدودیت مواجه می شوند.

اتحادیه بین المللی مخابرات سازمان ملل متحد می گوید نرخ نفوذ اینترنت در اریتره بسیار پایین بوده و فقط کمی بیش از ۱٪ جمعیت است. کاربران برای دسترسی به اینترنت مجبور به رجوع به کافی نت ها هستند که در چنین مکان هایی فعالیتشان به راحتی رصد می شود. بنا به گزارش مارس ۲۰۱۹ گروه همکاری در سیاست های ارتباطات اطلاعاتی بین المللی برای شرق و جنوب آفریقا، دولت مستبد اریتره چنان "بی رحم یا اقتدارگرا" است، که دیگر «نیازی به صدور حکم برای ایجاد اختلال علنی در اینترنت ندارد».

با این حال، در تاریخ ۱۵ مه ۲۰۱۹، بی بی سی گزارش داد که پیش از جشن روز استقلال اریتره، رسانه های اجتماعی در این کشور مسدود شدند. طبق گفته روزنامه اکونومیست، با بازگشایی مرز ایتیوپی در اواسط سال ۲۰۱۸، برخی از روزنامه نگاران خارجی برای دیدار از اریتره مجوز مخصوص دریافت کردند، اما میزان دسترسی آنها به شدت کنترل شده بود.

نقطه تاریک: بنا بر گزارش هایی که به دلیل وجود فضای رعب و وحشت حاکم و کنترل شدید حکومتی کمیته ی حفاظت از روزنامه نگاران قادر به تایید آنها نیست، تا کنون هفت خبرنگار بازداشتی جان خود را از دست داده اند. رژیم اریتره تمام درخواست ها

برای ارائه اطلاعات دقیق درباره ی سرنوشت روزنامه نگاران زندانی را رد کرده است. در ژوئن ۲۰۱۹، بیش از ۱۰۰ روزنامه نگار، محقق و فعال حقوق بشر آفریقایی، نامه ای سرگشاده به آفورکی نوشتند و خواستار دیدار با روزنامه نگاران و کنشگرانی شدند که سالهاست در زندان بسر می برند. این درخواست که وزارت اطلاعات اریتره آن را "نامناسب" خواند، قاطعانه رد شد.

نمای رهبر کره شمالی کیم جونگ اون در سفری به شهر بیجینگ چین که در تاریخ ۱۰ ژانویه ۲۰۱۹ توسط خبرگزاری رسمی کره شمالی منتشر شد. کره شمالی یکی از سرکوبگرترین کشورهای جهان برای خبرنگاران است. (خبرگزاری رسمی کره بازنشر از رویترز)

۲- کره شمالی

رهبری: کیم جونگ اون که پس از مرگ پدرش، کیم جونگ ایل در سال ۲۰۱۱ به قدرت رسید.

وضعیت سانسور در کشور: با اینکه ماده ۶۷ قانون اساسی کره شمالی ضمانت کننده آزادی مطبوعات این کشور است، تقریباً تمام محتوای روزنامه ها، مجلات، و برنامه های رادیویی و تلویزیونی توسط خبرگزاری رسمی کره شمالی تهیه می شود که آن هم بر روی سخنان و فعالیت های رهبری تمرکز دارد. خبرگزاری رسمی کره شمالی خبرهای خارجی را بسیار کم پوشش می دهد. اما به گزارش بی بی سی، این خبرگزاری سفر کوتاه رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا، دونالد ترامپ، به کره شمالی در ژوئن ۲۰۱۹ را به طور گسترده پوشش داد و از آن به عنوان یک "رویدادی شگفت انگیز" یاد کرد. خبرگزاری آسوشیتدپرس و خبرگزاری فرانسه در کره شمالی دفاتر کوچکی دارند، اما خبرنگاران خارجی از ورود به کشور منع، بازداشت و یا از کشور اخراج شده اند. دسترسی به اینترنت تنها برای سیاستمداران عالی رتبه میسر است، اما بعضی از مدارس و نهادهای دولتی به اینترنت کنترل شده ای به نام کوانگمیونگ دسترسی محدود دارند.

بنا به گزارش اینترمدیا، برای اکثریت مردم کره شمالی، سیگنال های تلویزیون و رادیوهای بیگانه و DVD های خارجی قاچاق، منابع اصلی دریافت اطلاعات مستقل هستند. به نوشته مجله دیپلمات، از زمانی که کیم جونگ اون به قدرت رسیده، مقامات کره شمالی استفاده از مسدود کننده های فرکانس های رادیویی و وسایل پیشرفته رادیو یاب را برای جلوگیری از به اشتراک گذاشتن اطلاعات توسط مردم افزایش داده اند. روزنامه هانکیوره کره جنوبی به نقل از مرکز آمار کره گزارش داد، در مارس ۲۰۱۹ اپراتور اصلی شبکه تلفن همراه کره شمالی، کوریولینک حداقل چهار میلیون نفر مشترک دارد، البته، مشترکین قادر به دسترسی به محتویات خارج از کره شمالی نیستند.

نقطه تاریک: در سپتامبر ۲۰۱۷ دادگاهی در کره شمالی دو روزنامه نگار اهل کره جنوبی و ناشران شان را به جرم «توهین به هویت کشور» به طور غیبی به اعدام محکوم کرد. سان هیو ریم خبرنگار دونگ - ای ایلبو و یانگ جی-هو خبرنگار چوسون ایلبو پس از مصاحبه با نویسندگان کتاب «محرمانه های کره شمالی» - که در سال ۲۰۱۵ منتشر شد و به تشریح زندگی روزمره مردم کره شمالی می پردازد - به بررسی رسانه ای این کتاب پرداخته بودند.

نمای خبرنگار آزاد سلطان آچیلووا در نوامبر ۲۰۱۷ در منزلش در شهر عشق آباد. آچیلووا به دلیل شغل خبرنگاری بارها بازداشت شده، مورد ضرب و شتم قرار گرفته و تهدید شده است. (عکس CPJ باز نشر از خورنیکا ترکمنستانا)

۳- ترکمنستان

رهبری: رئیس جمهور قربان قلی بردی محمدوف که از سال ۲۰۰۶ قدرت را در دست دارد.

وضعیت سانسور در کشور: بردی محمدوف سلطه کاملی بر تمام حوزه های زندگی در ترکمنستان از جمله رسانه ها دارد و از قدرت خود برای ترویج کیش شخصیت پرستی خود استفاده می کند. به گفته رادیو اروپای آزاد / رادیو آزادی (که بودجه اش را کنگره آمریکا می تامین می کند)، رژیم بردی محمدوف با بازداشت و زندانی کردن روزنامه نگاران، صداهای مستقل را سرکوب کرده و سایرین را از کشور متواری می سازد. تمام رسانه های ترکمنستان دولتی هستند و یا به شدت توسط دولت کنترل می شوند. به گزارش اوپن دموکراسی، اندک رسانه های مستقلی که روی ترکمنستان تمرکز دارند مانند خورنیکا ترکمنستانا (سرگذشت ترکمنستان) در تبعید فعالیت می کنند و مقامات می توانند کاربرانی که از وبسایت این رسانه ها بازدید می کنند را مورد بازجویی قرار دهند. خبرنگاران رادیو اروپای آزاد / رادیو آزادی در ترکمنستان با استفاده از نام مستعار فعالیت می کنند. آنها زندانی شده، مورد ضرب و شتم قرار گرفته و ممنوع الخروج شده اند. به نقل از اتحادیه بین المللی مخابرات سازمان ملل متحد، تنها حدود ۲۱ درصد از جمعیت این کشور به اینترنت دسترسی دارند. در گزارش شاخص های پایداری رسانه ای که توسط هیئت تحقیق و تبادل بین المللی در سال ۲۰۱۷ منتشر شد، آمده است که رژیم نشریات مستقل برخط (آنلاین) و استفاده از وی پی ان ها و سایر ابزارهای ناشناس کننده را ممنوع کرده است. رسانه های خارجی به ندرت به ترکمنستان اجازه ورود پیدا می کنند. به گزارش گاردین، پیش از برگزاری بازی های سالنی و هنرهای رزمی آسیا در سال ۲۰۱۷ مقامات ترکمنستان مجوز فعالیت تعدادی از روزنامه نگاران انگلیسی را لغو کردند. رادیو اروپای آزاد / رادیو آزادی در ماه فوریه ۲۰۱۹ گزارش داد که مقامات "به شدت در تلاش برای دستیابی به فناوری های نظارتی غربی هستند".

نقطه تاریک: در سال ۲۰۱۹، سلطان آچیلووا روزنامه نگار آزاد ۶۹ ساله ای که مقالاتی در خورنیکا ترکمنستانا منتشر کرده و سابقه همکاری با واحد ترکمنستان رادیو اروپای آزاد / رادیو آزادی دارد، از سوار شدن به پرواز بین المللی منع شد. آچیلووا، که درباره ی زندگی روزمره مردم ترکمنستان می نویسد، قبلا توسط پلیس بازداشت و به دلیل فعالیت های روزنامه نگاری خود مورد ضرب و شتم و تهدید قرار گرفته بود.

عکس جمال قاشقچی خبرنگار اهل عربستان در دست شرکت کنندگان مراسم ختم نمادینی که در تاریخ ۱۶ نوامبر ۲۰۱۸ در مسجد فاتح شهر استانبول برگزار شد. قتل قاشقچی از بارزترین نمونه های برخورد وحشیانه رژیم آل سعود با رسانه های مستقل است. (عکس رویترز/ حسین الدمیر)

۴- عربستان سعودی

رهبری: پادشاه سلمان بن عبدالعزيز آل سعود در سال ۲۰۱۵ میلادی به حکومت رسید. ولیعهد محمد بن سلمان در سال ۲۰۱۷ بر سر کار آمد.

وضعیت سانسور در کشور: تحت حکومت محمد بن سلمان، فضای سرکوبگری مطبوعات عربستان به شدت بدتر شده است. قوانین مبارزه با تروریسم و جرایم فضای مجازی و دادگاه های ویژه، دست مقامات حکومتی را برای بازداشت روزنامه نگاران و وبلاگ نویسانی که از خطر روایی حامی دولت منحرف می شوند، باز گذاشته اند. در اول دسامبر ۲۰۱۸، شانزده روزنامه نگار پشت میله های زندان بودند. در نیمه اول سال ۲۰۱۹، مقامات سعودی دست کم ۹ روزنامه نگار دیگر را بازداشت کردند. طبق ارزیابی های پزشکی که برای سلطان سلمان تهیه شده بود و در روزنامه گاردین افشا شد، دست کم چهار تن از روزنامه نگارانی که به دستور بن سلمان بازداشت شده بودند در زندان های سعودی مورد آزار و اذیت قرار گرفته و شکنجه شده اند. در سال ۲۰۱۱ عربستان مقرر کرد که وب سایت ها، وبلاگ ها و هر فردی که بخواهد اخبار و تفسیرهای برخط (آنلاین) بنویسد باید از وزارت فرهنگ و اطلاعات مجوز دریافت کند. به گزارش واشنگتن پست، مقامات سعودی حیطه نظارت بر محتوای دیجیتال را چنان بسط داده اند که استفاده از ابزار نظارت بر فضای مجازی در عربستان به امری دائمی تبدیل شده است. براساس گزارش های نیویورک تایمز و سایر منابع، مقامات از فناوری های نظارتی و ارتش های ترول و ربات برای جلوگیری از پوشش و بحث در مورد موضوعات حساس، مانند جنگ یمن، و نیز برای تجسس در مورد روزنامه نگاران مخالف، استفاده می کنند. بر اساس گزارش آزادی در فضای مجازی موسسه خانه آزادی (Freedom House)، مقامات سعودی وب سایت هایی که از نظر مسئولان محتوای غیر مجاز داشته و همچنین دسترسی به ارائه دهندگان سرویس وی پی ان برای دور زدن فیلترینگ را مسدود کرده اند. به گفته مجله کلمبیا جورنالیزم ریویو، خبرنگاران خارجی می توانند در عربستان فعالیت کنند، اما مقامات سعودی در اعطای روادید به خبرنگاران بین المللی دمدمی مزاجند و حتی پس از ورود، خبرنگاران خارجی اغلب با محدودیت های تردد مواجه هستند.

نقطه تاریک: در اکتبر سال ۲۰۱۸، عوامل عربستان سعودی از جمله افراد وابسته به بن سلمان، جمال قاشقچی، خبرنگار واشنگتن پست و منتقد دولت سعودی را به بهانه انجام کار اداری به کنسولگری عربستان در شهر استانبول ترکیه کشانده و همانجا به قتل رساندند. سازمان ملل در ماه ژوئن سال ۲۰۱۹ این قتل را "اعدام از پیش برنامه ریزی شده" نامید و دولت عربستان سعودی را "مسئول" خواند و خواستار تحقیق در مورد نقش بن سلمان در این ماجرا شد.

روز ۱۹ مارس ۲۰۱۹، بازدیدکنندگان در حال عکس گرفتن زیر شکوفه های درخت گیلاسی در نزدیکی یک دوربین هوشمند نظارتی در پارک یو یون تان شهر بیجینگ، چین از دستگاه سانسور پیچیده ی خود برای کنترل روزنامه نگاران و شهروندان عادی استفاده می کند. (عکس رویترز/ خیرنگار آزاد)

۵- چین

رهبری: شی جین پینگ از سال ۲۰۱۳ ریاست جمهوری چین را بر عهده دارد.

وضعیت سانسور در کشور: چین گسترده ترین و پیشرفته ترین دستگاه سانسور جهان را در اختیار دارد. چین در دو دهه گذشته و با داشتن دست کم ۴۷ روزنامه نگار زندانی تا تاریخ اول دسامبر ۲۰۱۸ در صدر فهرست کشورهای زندانی کننده خبرنگاران قرار دارد. طبق گزارش های خبری، هم رسانه های خصوصی و هم رسانه های دولتی تحت نظارت مقامات قرار دارند و کسانی که در پیروی از فرامین حزب کمونیست چین تعلل ورزند، با تعلیق یا مجازات های شدیدتر رو به رو می شوند. از سال ۲۰۱۷ ارائه خدمات خبری بدون دریافت مجوز از اداره فضای مجازی چین برای وب سایت ها و کاربران رسانه های اجتماعی ممنوع شده است. دیوار بزرگ آتشین مانع دسترسی کاربران اینترنت به موتورهای جستجوی خارجی، وب سایت های خبری، و رسانه های اجتماعی می شود. وزارت صنعت و فناوری اطلاعات چین در ماه مارس ۲۰۱۸ مقررات جدیدی مبنی بر ممنوعیت وی پی ان های غیرمجاز که کاربران چینی از آن برای دور زدن فیلترینگ حکومتی استفاده می کنند، وضع کرد. مقامات چینی به کمک برنامه های نظارتی و سانسور چینی آموزش دیده و متخصص، شبکه های اجتماعی داخلی را تحت نظر قرار می دهند. رسانه های اجتماعی خارجی مانند توئیتر، فیسبوک و یوتیوب ممنوع بوده ولی از طریق وی پی ان قابل دسترسی هستند. به گزارش واشنگتن پست، اقدامات سانسورچیان داخلی به آن جا رسیده که به درب منزل کاربران رفته و آنها را مجبور به حذف توئیت های خود می کنند. روزنامه نگاران خارجی فعال در چین، تحت نظارت شدید دیجیتالی و فیزیکی قرار داشته و ممکن است با تاخیر یا امتناع در صدور روادید مواجه شوند. انجمن روزنامه نگاران هنگ کنگ در اوت سال ۲۰۱۸ اعلام کرد که «تحت سیاست یک کشور و دو نظام» وضعیت آزادی مطبوعات این منطقه خودمختار بدتر شده است؛ چرا که در فقدان قوانین حفظ آزادی اطلاعات، رسانه ها بیشتر به خودسانسوری روی آورده اند.

نقطه تاریک: در منطقه شین جیانگ در شمال غرب چین، مقامات حدود سه میلیون مسلمان اویغور و ترک تبار را در اردوگاه های به اصطلاح بازآموزی بازداشت کرده اند و نظارت امنیتی و سانسور در این منطقه بسیار گسترده است. روزنامه نگاران این منطقه به دلیل تهیه ی گزارش های خبری از مسائل روزمره با خطر بازداشت به اتهام "خیانت به حزب" مواجه هستند. باشگاه خبرنگاران خارجی چین در ژانویه ۲۰۱۹ اعلام کرد بسیاری از اعضای این باشگاه که به منطقه شین جیانگ سفر می کنند، تعقیب شده و تحت نظارت قرار می گیرند.

روز ۴ مارس ۲۰۱۴ محاکمه وبلاگ نویس ویتنامی ترونگ دویی نیت در شهر دانانگ. نیت در ژانویه ۲۰۱۹ در تایلند ناپدید شد و در مارس همان سال اخباری از نگهداری وی در بازداشتگاه T-16 شهر هانوی منتشر شد. (عکس خبرگزاری ویتنام باز نشر از خبرگزاری فرانسه)

۶- ویتنام

رهبری: رییس جمهور و دبیرکل حزب کمونیست ویتنام، نگوین فو ترونگ از سال ۲۰۱۸ در این مقام است.

وضعیت سانسور در کشور: دولت کمونیستی ویتنام مالک و گرداننده ی تمامی مطبوعات و رادیو و تلویزیون این کشور است. انبوهی از قوانین و فرامین حکومتی مانع از هر نوع انتقاد رسانه ای نسبت به دولت تک حزبی ویتنام، و سیاست ها و عملکرد آن است. قانون مطبوعات سال ۲۰۱۶ ویتنام صراحتاً می گوید که مطبوعات باید صدای حزب، ارگان های حزبی و سازمان های دولتی باشند. سانسور از طریق ارسال بخشنامه هایی انجام می شود که به دبیران خبر روزنامه ها و تهیه کنندگان رادیو و تلویزیون دیکته می کند چه مطالبی برجسته سازی و چه مطالبی حذف شوند. به جز پایگاه خبری Redemptorist News که توسط کلیسای کاتولیک اداره می شود و دفاتر خبرگزاری های خارجی که خبرنگاران آنها از نزدیک تحت نظرند و آزادی رفت و آمد و حضور ندارند، ویتنام پایگاه های خبری اینترنتی مستقل و غیر دولتی ندارد. خبرنگاران خارجی که روایت مطبوعاتی دریافت می کنند باید یک مامور دولتی را استخدام کرده تا همواره در کنارشان حضور داشته باشد. به گزارش رویترز، قانون جدید امنیت فضای مجازی ویتنام که در تاریخ اول ژانویه ۲۰۱۹ به اجرا درآمد، به مسئولان اجازه می دهد تا محتوای برخط (آنلاین) را سانسور کنند. این قانون شامل چند بند است که شرکت های فناوری را موظف می کند تا اطلاعات کاربران را در اختیار دولت قرار داده و محتوای غیر مجاز از نظر مسئولان را حذف کنند. مبنای این قانون فرمان شماره ۷۲ است که در سال ۲۰۱۳ صادر شد و به مسئولان اختیار سانسور وبلاگ ها و رسانه های اجتماعی را می دهد. به گفته بنیاد مرزهای الکترونیکی، رساننده های خدمات اینترنتی (آی اس پی) که محتوای ممنوعه نشر دهند جریمه یا تعطیل می شوند. موضوعاتی که در ویتنام سانسور می شوند عبارتند از مطالب مرتبط با حقوق بشر و فعالیت های مخالفان سیاسی. به گزارش فایننشال تایمز، سانسور از طریق فیلترینگ محتوا و نظارت امنیتی ارتش سایبری ویتنام که با ۱۰ هزار نفر عضو به نیروی ۴۷ (Force 47) معروف است و کارش برخورد با «دیدگاه های التقاطی» است، صورت می پذیرد. خبرنگاران و وبلاگ نویس های مستقل که از موضوعات حساس گزارش تهیه می کنند همواره در معرض آزار و اذیت و یا بازداشت به اتهام اقدام علیه کشور قرار دارند. در تاریخ ۱۱ دسامبر ۲۰۱۸ حداقل ۱۱ خبرنگار و وبلاگ نویس زندانی بودند.

نقطه تاریک: ترونگ دویی نیت، وبلاگ نویس رادیو آزاد آسیا که به دلیل افشاگری هایش علیه حزب کمونیست معروف است، در ژانویه ۲۰۱۹ در تایلند ناپدید شد. شایعات گسترده ای مبنی بر ربوده شدن وی توسط ماموران حکومت ویتنام بر سر زبان ها افتاد. نیت در ماه مارس همان سال از زندان T-16 شهر هانوی سردرآورد و بنابر اخبار رسیده بدون تفهیم اتهام در بازداشت به سر می برد.

در روز ۲۳ اکتبر ۲۰۱۷، مردی در تهران از گوشی تلفن همراه خود که پس زمینه ی آن تصویر رهبر ایران، آیت الله خانه ای است، استفاده می کند. در سال های اخیر حکومت ایران فیلترینگ اینترنتی و سانسور دیجیتالی مانند ممنوع ساختن شبکه های اجتماعی و اپلیکیشن های پیام رسان را تشدید کرده است. (عکس آموشیتدیس/س/وحدت سالمی)

۷- ایران

نوع حاکمیت (رهبری): آیت الله سید علی خامنه‌ای از سال ۱۳۶۸ (۱۹۸۹ میلادی) رهبری کشور را دست دارد. حسن روحانی نیز از سال ۱۳۹۲ یا ۲۰۱۳ میلادی ریاست جمهوری کشور را بر عهده دارد.

وضعیت سانسور در ایران: حکومت ایران خبرنگاران را بازداشت و وبسایت‌های خبری را مسدود می‌کند. حکومت جمهوری اسلامی ایران همچنین، با آزار و اذیت و زیر نظر قراردادن خبرنگاران و خانواده و اقوام آنان فضای ترس را بر جامعه حاکم کرده است.

در چنین شرایطی، رسانه‌های داخلی باید به کنترل شدید حکومت پایبند باشند. تمامی خبرنگارانی که در ایران به فعالیت رسانه‌ای مشغول هستند باید از حکومت مجوز فعالیت خبری دریافت کنند. همچنین در بسیاری از موارد، این مجوزهای فعالیت رسانه‌ای به‌طور منظم معلق و یا کاملاً لغو می‌شوند.

چندین ارگان خبری خارجی در حال حاضر ایران فعالیت می‌کنند، اما عملکرد آنها به شدت تحت نظر حکومت قرار دارد. همچنین در بسیاری از موارد، خبرنگاران خارجی مقیم ایران که برای رسانه‌های بین‌المللی از جمله انگلیسی-زبان فعالیت می‌کنند، مجوزشان برای بازه‌های زمانی نامشخصی لغو می‌شود. در برخی موارد مجوز این خبرنگاران به‌طور دائمی باطل می‌شود.

مقامات جمهوری اسلامی ایران، خبرنگارانی را که موضوعات حساس حکومتی را از قبیل فساد دولتی، تظاهرات و یا حقوق بشر پوشش می‌دهند، با مجازات‌های سنگین همچون بازداشت و زندان‌های طولانی مدت تنبیه می‌کنند.

حکومت ایران همچنین، آزادی بیان در فضای اینترنت (آنلاین) را با جاسوسی از خبرنگاران داخلی و خارجی، فرستادن امواج پرازیت به شبکه‌های ماهواره‌ای و فیلتر کردن میلیون‌ها وبسایت و شبکه‌های اجتماعی تحت کنترل دارد.

همچنین زمانی که در پایان سال ۱۳۹۶ و اوایل سال ۱۳۹۷ تظاهرات گسترده مردمی و ضددولتی در نقاط مختلف ایران رویداد، حکومت دسترسی به شبکه اینترنت و خطوط تلفن همراه را در سراسر کشور مسدود کرد.

مقامات حکومت ایران همچنین، دسترسی به روش‌ها و ابزارهای دورزدن فیلترینگ را ممنوع کرده و با استفاده از کمپین‌های تخریبی در فضای مجازی خبرنگاران خارجی و داخلی را هدف قرار می‌دهند.

شبکه‌های اجتماعی توئیتر، فیسبوک، یوتیوب و پیام‌رسان‌هایی همچون تلگرام و واتس‌آپ از سوی شورای ملی فضای مجازی حکومت فیلتر شده‌اند. اما همگی آن‌ها با استفاده از فیلترشکن (وی‌پی‌ان) قابل دسترسی هستند.

نقطه تاریک: یکی از نمونه‌های بی‌عدالتی در زمینه آزادی بیان می‌توان به مورد یاشار سلطانی اشاره کرد. ژانویه سال جاری میلادی (بهمن ماه سال 1397) قوه قضائیه ایران یاشار سلطانی را به پنج سال حبس محکوم کرد. سلطانی پیشتر به دلیل انتشار مجموعه مقالاتی که از فساد افسادی در شهرداری تهران پردهبرداری کرده بود به اقدام علیه امنیت ملی متهم شده بود. مقالات سلطانی در وبسایت مستقل معماری‌نیوز به چاپ رسید. این وبسایت خبری که به طور اختصاصی اخبار مربوط به معماری و شهرداری را پوشش می‌داد پس از بازداشت سلطانی از سوی حکومت از دسترس خارج شد.

نمای کاریکاتوربست‌گینه‌ای رامون اسونو اباله در دادگاه شهر مالابو در تاریخ ۲۷ فوریه ۲۰۱۸. اباله که کاریکاتورها و وبلاگش حاوی مضامین انتقادی درباره‌ی رئیس‌جمهور و دولت است، در مارس ۲۰۱۸ پس از ۶ ماه حبس به خاطر جرایم ساختگی پولشویی و چاپ اسکناس تقلبی، آزاد شد. (عکس آسوشیتدپرس/سامونل اوبیانگ)

۸- گینه استوایی

رهبری: رئیس‌جمهور تئودور اوبیانگ نگوما مباسوگو که از سال ۱۹۷۹ در این مقام است. وی قدیمی‌ترین رئیس‌دولت در قاره آفریقا است.

وضعیت سانسور در کشور: دولت گینه استوایی کنترل شدیدی بر نحوه و محتوای گزارش روزنامه‌نگاران دارد. به غیر از شبکه RTV-Asonga که متعلق به تئودور نگوما اوبیانگ فرزند رئیس‌جمهور و نایب‌رئیس وی است، تمام شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی گینه استوایی دولتی هستند. شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی محلی و بین‌المللی اجازه ندارند از موضوعاتی که وجهی کشور را خدشه‌دار می‌سازد گزارش تهیه کنند. بنا به گزارشی که در سال ۲۰۱۹ توسط Civicus منتشر شد، گرچه گینه استوایی دارای روزنامه‌هایی با مالکیت خصوصی است، اما چون تهیه گزارش‌های انتقادی درباره رئیس‌جمهور و خانواده وی و همچنین ارکان حکومتی خطر پیگرد قضایی را به همراه دارد، پدیده خودسانسوری در میان خبرنگاران رایج است. یافته‌های فعالان جامعه مدنی که در اکتبر ۲۰۱۸ به بازبینی دوره‌ای جهانی سازمان ملل ارسال شد حاکی از آن است که وبسایت‌های متعلق به مخالفان سیاسی و خبرگزاری‌های خارجی همواره در این کشور مسدود می‌شوند. به گفته Civicus و گزارش آزادی در فضای مجازی موسسه خانه آزادی (Freedom House)، قانون مطبوعات، نشریات و امور سمعی بصری ۱۹۹۷، فعالیت خبرنگاران را به شدت محدود کرده، اجازه سانسور محتوا قبل از نشر را صادر کرده و تهمت و افترا را از مصادیق جرایم کیفری می‌انگارد. به گفته فعالان جامعه مدنی گروه [EG Justice](#) و نیز گزارش‌های خبری دیگر، اینترنت این کشور در روز برگزاری انتخابات نوامبر ۲۰۱۷ مجلس و شهرداری‌ها قطع شد و شبکه فیسبوک هم از سه هفته قبل از انتخابات مسدود بود.

نقطه تاریک: زمانی که کاریکاتور پست گینه ای رامون اسونو اباله که در تبعید به سر می برد، در سپتامبر ۲۰۱۷ برای تعویض گذرنامه اش به کشور بازگشت، توسط مقامات گینه استوایی بازداشت شد. وی درباره ی کاریکاتور ها و وبلاگ اش

که حاوی مضامین انتقادی نسبت به رئیس جمهور گینه بود، مورد بازجویی قرار گرفت و به تحمل ۶ ماه حبس برای جرایم ساختگی پولشویی و چاپ اسکناس تقلبی مجبور شد. پس از آزادی در مارس ۲۰۱۸، مقامات گینه ای تا چندین ماه از تعویض گذرنامه ی وی خودداری کرده و مانع از پیوستن وی به همسر و فرزندش در السالوادور شدند.

روز سوم فوریه ۲۰۱۷ تصویر رئیس جمهور بلاروس الکساندر لوکاشنکو روی صفحه های تلویزیون داخل یک فروشگاه در شهر مینسک بلاروس دیده می شود. دولت بلاروس به تازگی نظارت بر سایت های خبری و شبکه های اجتماعی را تشدید کرده است.

(عکس آسوشیتدپرس/سرگی گریتز)

۹- بلاروس

رهبری: الکساندر لوکاشنکو از سال ۱۹۹۴ تاکنون رئیس جمهور بلاروس بوده است. از وی به عنوان «آخرین دیکتاتور اروپا» یاد می شود.

وضعیت سانسور در کشور: مقامات بلاروس سیطره ی تقریباً کاملی بر رسانه ها دارند و اندک خبرنگاران و وبلاگ نویسان مستقل این کشور با خطر بازداشت و آزار و اذیت حکومتی مواجه هستند. دولت بطور سازمان یافته رسانه ها و افراد صاحب نفوذ را هدف قرار داده و از شیوه های علنی نظیر بازداشت خبرنگاران، یورش به اتاق های خبری مختلف و آغاز تحقیق و تفحص کیفری به جرم گزارشگری، استفاده می کند. در سال های اخیر، دولت بلاروس سایت های خبری مستقل نظیر [Charter 97](#) که توسط خبرنگار تبعیدی ناتالیا رادینا بنیانگذاری شده را مسدود کرده است. هر چه دولت بلاروس فشار بر سایت های خبری را افزایش می دهد، مردم این کشور بیشتر به شبکه های اجتماعی روی می آورند. در راستای تلاش برای افزایش کنترل حکومت بر رسانه های دیجیتال، دولت بلاروس قانون «فیک نیوز» (دروغ پراکنی) را در سال ۲۰۱۸ تصویب و با الحاق موادی به قانون رسانه های جمعی کنترل و نظارت خود را بر رسانه های اجتماعی و سایت های خبری افزایش داد. طبق گزارش آزادی در فضای مجازی موسسه ی خانه آزادی (Freedom House)، نظارت بر رساننده های خدمات اینترنتی (آی اس پی)، وضع استانداردهای امنیت اطلاعات، مراقبت و نظارت دیجیتالی شهروندان و مدیریت دامنه های سطح بالا در حیطه اختیارات دولت بلاروس قرار دارد.

نقطه تاریک: در مارس سال ۲۰۱۹، مارینا زولاتاوا، سردبیر پایگاه خبری مستقل [Tut.by](#)، به اتهام دسترسی غیر مجاز به یک سایت خبری دولتی با استفاده از اطلاعات ثبت ورود شخص دیگری مجرم شناخته شد و به پرداخت جریمه ی ۷۶۵۰ روبل بلاروس (۳۶۰۰ دلار آمریکا) محکوم شد.

نمای مردی که در روز ۱۴ مارس ۲۰۱۷ در برابر عکس رهبر فقید کوبا، فیدل کاسترو، در مقر سازمان رادیو و تلویزیون شهر هاوانا نشسته است. در قاره آمریکا کشور کوبا بسته ترین فضای رسانه ای را دارد. (عکس آسوشیتدپرس/ دزموند بویلن)

۱۰- کوبا

رهبری: میگل دیاز-کابل پس از راتول کاسترو در سال ۲۰۱۸ به ریاست جمهوری رسید.

وضعیت سانسور در کشور: با وجود برخی تغییرات مثبت در سال های اخیر مانند گسترش اینترنت همراه و دسترسی به وای-فای، کوبا همچنان از سرکوب گرتترین کشورهای قاره ی آمریکا برای اصحاب رسانه بشمار می رود. مطبوعات و رادیو تلویزیون بطور صد در صد توسط نظام تک حزبی کمونیستی کنترل شده و طبق قانون باید « همسو با اهداف جامعه ی سوسیالیستی» باشند. متأسفانه رفراندوم فوریه ۲۰۱۹ که درباره ی اصلاحات قانون اساسی انجام شد، شامل موارد مرتبط با کاستن محدودیت های رسانه ای نبود. کوبا در سال ۲۰۱۷ طرح دسترسی به اینترنت خانگی و در سال ۲۰۱۸ طرح اینترنت همراه را اجرا کرد اما این خدمات گران هستند بطوریکه هزینه ۴ گیگ دیتا تقریباً ۳۰ دلار است که برابر با متوسط درآمد ماهانه ی دولتی در سال ۲۰۱۷ است. به گزارش رصدخانه باز اختلال در شبکه Open Observatory of Network Interference که اطلاعات مربوط به اختلال در شبکه اینترنت را گردآوری می کند، با اینکه دسترسی به اینترنت، فضای کوبا را برای گزارشگری انتقاد آمیز باز کرده است، اما ارائه دهنده ی خدمات اینترنت دولتی یا ETECSA موظف به فیلتر کردن مطالب مشکل دار است و باید جلوی دسترسی به وبلاگ ها و سایت های خبری منتقد را بگیرد. برخی از خبرنگاران و وبلاگ نویس های مستقل از سایت هایی که میزبانی وب آنها در خارج از کشور صورت می گیرد استفاده می کنند. حکومت با استفاده از ارباب، نظارت امنیتی فیزیکی و برخط (آنلاین)، بازداشت موقت، یورش به منزل و ضبط اموال، روزنامه نگاران منتقد را هدف قرار می دهد. پوشش اخبار مربوط به بلایای طبیعی یکی از مسائل حساس برای حکومت است: مسئولان چند خبرنگار را پس از طوفان های سال ۲۰۱۶ و سپتامبر ۲۰۱۷ بازداشت کردند. طبق گزارش آزادی مطبوعات موسسه ی خانه آزادی (Freedom House) مسئولان کوبایی بطور گزینشی برای خبرنگاران خارجی روادید صادر می کنند.

نقطه تاریک: در آوریل سال ۲۰۱۹، ماموران پلیس رویرتو هسوس کینیونس، از نویسندگان سایت خبری CubaNet را در حین تهیه خبر بیرون دیوان محاکمات شهرداری گوانتانامو بازداشت کرده و در راه انتقال به پاسگاه پلیس گوانتانامو او را مورد ضرب و شتم قرار دادند. به گزارش CubaNet این بار اولی نیست که کینیونس هدف آزار و اذیت مقامات کوبایی قرار می گیرد. وی ممنوع الخروج است و تاکنون چندین بار بازداشت شده است.

روش شناسی

فهرست ۱۰ کشور اول دنیا از نظر سانسور به بررسی سانسور مستقیم و غیرمستقیم حکومتی بر مبنای تحقیقات CPJ و همچنین تخصص کارکنان این موسسه می پردازد. این کشورها بر اساس شاخص هایی از جمله موارد زیر محک زده شده اند:

- فقدان و یا محدود کردن رسانه های دارای مالکیت خصوصی یا مستقل
- قوانین کیفری مربوط به توهین و افتراء، محدودیت های جزایی برای انتشار اخبار نادرست
- فیلترینگ وب سایت ها
- اختلال در دریافت برنامه های رادیویی و تلویزیونی بیگانه
- ممانعت از ورود خبرنگاران خارجی
- نظارت امنیتی خبرنگاران
- ایجاد محدودیت در رفت و آمد خبرنگاران
- الزامی کردن داشتن مجوز برای انجام فعالیت های رسانه ای
- ایجاد محدودیت برای ضبط الکترونیکی محتوا و انتشار آن
- هک کردن هدفمند اشخاص و استفاده از ترول ها یا اوباشگران اینترنتی